

**PAŃSTWOWA SZKOŁA MUZYCZNA I i II STOPNIA
im. FRYDERYKA CHOPINA w OPOLU**

Wymagania edukacyjne i kryteria oceniania

SPECJALNOŚĆ INSTRUMENTALISTYKA

SPECJALIZACJA - SAKSOFON

DRUGI ETAP EDUKACYJNY

Autor: mgr Jacek Hornik

**Program napisany w oparciu o Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa
Narodowego z dnia 15 grudnia 2016r. w sprawie podstaw programowych kształcenia
w zawodach szkolnictwa artystycznego w publicznych szkołach artystycznych**

Dz.U.2016.2248

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE

1) szanowanie dziedzictwa kulturowego własnego i innych narodów;

- 2) przestrzeganie zasad kultury i etyki, prawa autorskiego oraz innych aktów prawnych związanych z ochroną dóbr kultury;
- 3) znajomość historii dziedziny artystycznej, w obszarze której działa uczeń;
- 4) zdobycie wiedzy niezbędnej do prawidłowej realizacji zadań praktycznych w dziedzinie artystycznej reprezentowanej przez ucznia;
- 5) znajomość związków zachodzących między różnymi dziedzinami sztuki;
- 6) aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym;
- 7) umiejętność prezentacji własnych dokonań;
- 8) umiejętność kreatywnej realizacji zadań z wykorzystaniem wrażliwości artystycznej;
- 9) umiejętność oceny jakości wykonywanych zadań;
- 10) umiejętność realizacji zadań i projektów artystycznych w zakresie wyuczonej specjalności indywidualnie i zespołowo;
- 11) umiejętność pracy w zespole w ramach przydzielonych zadań, z świadomością współodpowiedzialności za efekt końcowy wspólnej pracy;
- 12) umiejętność nawiązywania kontaktów i współpracy z muzykami zespołu;
- 13) budowanie relacji opartych na zaufaniu;
- 14) prezentowanie aktywnej postawy w działaniu;
- 15) umiejętność organizacji własnej pracy;
- 16) dbanie o bezpieczne i higieniczne warunki swojej pracy oraz o kondycję fizyczną i zdrowie;
- 17) umiejętność konsekwentnego dążenia do celu;
- 18) przewidywanie skutków podejmowanych działań;
- 19) umiejętność stosowania sposobów radzenia sobie ze stresem, w szczególności z tremą;
- 20) aktualizowanie wiedzy i doskonalenie umiejętności zawodowych;
- 21) umiejętność wyszukiwania, dokonywania wyboru i oceny informacji zawartych w różnych tekstach kultury;
- 22) wykorzystywanie technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych do pogłębienia wiedzy i doskonalenia umiejętności;
- 23) przygotowanie do kontynuowania nauki;
- 24) umiejętność pracy nad własnym rozwojem artystycznym i zawodowym;
- 25) umiejętność świadomego określania swoich możliwości.

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Doskonalenie gry na instrumencie

Uczeń:

- 1) zna historię, budowę, transpozycję i odmiany instrumentu: saksofon sopraninowy, sopranowy, altowy, tenorowy, barytonowy, basowy i kontrabasowy;
- 2) samodzielnie dokonuje drobnych napraw instrumentu;
- 3) umiejętnie stosuje techniki oddechu, zna budowę aparatu oddechowego;
- 4) zna sposoby rozgrywania się (ćwiczenia oddechowe, ćwiczenia emisji dźwięku i biegłości palcowej);
- 5) świadomie panuje nad prawidłową intonacją;
- 6) zna i stosuje nowoczesne środki wyrazu w zakresie dynamiki i barwy dźwięku;
- 7) świadomie posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką i agogiką;
- 8) biegle posługuje się techniką palcową, umożliwiającą mu wykonanie utworów o charakterze wirtuozowskim;
- 9) potrafi czytać zapis nutowy *a vista*;
- 10) świadomie korzysta z różnych sposobów zapamiętywania tekstu nutowego;
- 11) potrafi wykonać wybrane fragmenty partii orkiestrowych;
- 12) poznał współczesne środki wyrazu, umożliwiające wykonanie utworów literatury saksofonowej XX i XXI wieku.

2. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy

Uczeń:

- 1) zna możliwości stosowania różnego rodzaju sprzętu dodatkowego (paski, szelki) w celu zmniejszenia fizycznego obciążenia organizmu, prowadzącego do niepożądanych kontuzji;
- 2) rozwija swą muzykalność, kreatywność i wrażliwość artystyczną;
- 3) organizuje i realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela;
- 4) łączy i wykorzystuje wiedzę teoretyczną do samodzielnej pracy nad przygotowaniem utworu;
- 5) kontroluje i analizuje własną grę podczas ćwiczenia;
- 6) posiada wiedzę na temat cech stylu i budowy form muzycznych (koncert, sonata, suita, miniatura, temat z wariacjami), umożliwiającą mu prawidłową interpretację utworów;
- 7) poszerza wiedzę na temat literatury swojego instrumentu, w tym kompozycji napisanych współcześnie.

3. Kształcenie własnego rozwoju oraz przygotowanie do aktywnego udziału w życiu muzycznym

Uczeń:

- 1) posiada kompetencje, pozwalające na swobodną prezentację sceniczną (koncentrację i pokonanie tremy, właściwą ocenę warunków akustycznych sali i dostosowanie do niej sposobu gry);
- 2) potrafi zróżnicować role – jako solista i kameralista;
- 3) kompetentnie i kreatywnie realizuje zadania artystyczne w grze zespołowej;
- 4) na bieżąco śledzi wydarzenia kulturalne i bierze w nich udział, wybierając je pod kątem wykonywanego programu, wykonawców i wskazówek nauczyciela;
- 5) kształtuje własne poglądy, słuchając i porównując różne wykonania dzieł muzycznych;
- 6) samodzielnie wyszukuje, analizuje i selekcjonuje dostępne informacje z zakresu przedmiotu głównego oraz przedmiotów ogólnomuzycznych;
- 7) obsługuje sprzęt elektroniczny, umożliwiającą rejestrację swojej gry w celu dokonania analitycznej oceny.

TREŚCI NAUCZANIA

1. Podstawowa wiedza z zakresu historii i budowy instrumentu, odmian saksofonu, obsługi i konserwacji.
2. Prawidłowe ustawienie aparatu gry umożliwiające biegłość techniczną i łatwość wydobywania dźwięku.
3. Poznanie i zastosowanie wszystkich sposobów artykulacji.
4. Prawidłowy oddech gwarantem dobrej intonacji.
5. Przygotowanie ucznia do samodzielnej pracy nad utworem, mądrego i efektywnego ćwiczenia, skupiania się nad miejscami trudnymi, prowadzeniem frazy.
6. Poprzez częste występowanie na scenie - pokonywania tremy, ćwiczenia pamięci, koncentracji, samooceny i wniosków na przyszłość.
7. Ćwiczenie gry a'vista i transpozycji.
8. Muzykowanie zespołowe – ćwiczenie precyzji, intonacji oraz zachowania w grupie.
- 9 Program końcowy dostosowany do indywidualnych możliwości ucznia.

ZADANIA TECHNICZNO – WYKONAWCZE

KLASA I

- Zapoznanie ucznia z historią i budową saksofonu.
- wykształcenie prawidłowego oddechu, postawy grającego, trzymanie instrumentu, układ rąk, wydobywania dźwięku, zadęcia, rola języka.

- Gamy dur i moll w skali, jaką uczeń na tym etapie nauczania dysponuje, tercje, biegniki, pasaż, D7, akord zmniejszony.
- do 10 etiud w semestrze
- udział ucznia w koncercie szkolnym lub klasowym
- czytanie nut a vista

Program przesłuchania śródrocznego:

Gama dur i moll (przygotowana) –tercje, biegniki, pasaż, D7 w tempie umiarkowanym

Dwie etiudy o różnych problemach.

Dwa utwory z akompaniamentem (w tym jeden z pamięci).

Program egzaminu:

Gama dur i moll (przygotowana) – tercje, biegniki, pasaże, D7, czterodźwięk zmniejszony

Dwie etiudy o różnych problemach.

Dwa drobne utwory z akompaniamentem (w tym jeden wykonany z pamięci)

KLASA II

- Dbłość o prawidłowy oddech, zadęcie i postawę podczas gry na saksofonie
- Gamy: dur i moll w całej skali instrumentu (b – fis), pasaż, pasaż rozłożony, D7, D7 rozłożony, odległości tercjowe w dur, gama na stopniach (ćwierćnutami i ósemkami), tempo umiarkowane i wolne, non legato.
- 10 etiud w semestrze
- Cztery utwory z akompaniamentem (w tym dwa wykonane z pamięci)
- gra a'vista
- udział ucznia w koncercie szkolnym lub klasowym

Program przesłuchania śródrocznego:

Gama dur i moll (przygotowana) –tercje, biegniki, pasaż, D7 w tempie umiarkowanym

Dwie etiudy o różnych problemach.

Dwa utwory z akompaniamentem (w tym jeden z pamięci).

Program egzaminu:

Gama dur i moll (przygotowana) – tercje, biegniki, pasaż, D7, czterodźwięk zmniejszony

Dwie etiudy o różnych problemach.

Dwa utwory z akompaniamentem (z pamięci).

KLASA III

- Dbłość o prawidłowy oddech, zadęcie i postawę podczas gry na saksofonie

- Gamy: dur i moll w całej skali instrumentu (b – fis), pasaż, pasaż rozłożony, D7,

D7 rozłożony, odległości tercjowe w dur i moll, gama na stopniach (ćwierćnutami i ósemkami), tempo umiarkowane i wolne, non legato

- Cztery utwory z akompaniamentem, w tym dwie większe formy (w tym przynajmniej dwie z pamięci).

- 10 etiud w semestrze

- gra a'vista

- udział ucznia w koncercie szkolnym lub klasowym

Program przesłuchania śródrocznego:

Gama dur i moll (przygotowana) –tercje, biegniki, pasaż, D7 w tempie

umiarkowanym i szybkim

Dwie etiudy o różnych problemach.

Dwa utwory z akompaniamentem (w tym jeden z pamięci).

Program egzaminu:

Wszystkie gamy do wyboru komisji (losowanie) zgodnie z wymaganiami w klasie III.

Z 10 ostatnio zrealizowanych etiud (dwie wybrane przez ucznia, pozostałe do wyboru komisji).

Jedna większa forma z akompaniamentem (z pamięci).

Jeden utwór wybrany z podanej literatury.

KLASA IV

- Dbłość o prawidłowy oddech, zadęcie, intonację i postawę podczas gry na saksofonie

- Gamy: dur i moll , pasaż, pasaż rozłożony, D7, D7 rozłożony, odległości tercjowe, kwartowe, w dur (tercje w moll harmonicznej, gama na stopniach non legato i legato, tempo umiarkowane.

- Gama chromatyczna, pasaże zmniejszone, zwiększone, gama całotonowa.

- gra a'vista

- udział ucznia w koncercie szkolnym lub klasowym

- do 20 etiud problemowych

- Duety

- Koncert (całość)

- Sonata lub inna forma cykliczna

Program przesłuchania śródrocznego:

Gama dur i moll do wyboru komisji egzaminacyjnej –tercje, biegniki, pasaż, D7 w tempie umiarkowanym i szybkim

Dwie etiudy o różnych problemach.

Dwa utwory z akompaniamentem (w tym jedna większa forma).

Program egzaminu:

Wszystkie gamy do wyboru komisji egzaminacyjnej (losowanie).

Z 10 ostatnio zrealizowanych etiud (dwie wybrane przez ucznia, pozostałe do wyboru komisji).

Koncert

Sonata lub inna forma cykliczna.

KLASA V

- Dbłość o prawidłowy oddech, zadęcie, intonację i postawę podczas gry na saksofonie

-Gamy: dur i moll , pasaż, pasaż rozłożony, D7, D7 rozłożony, odległości tercjowe, kwartowe, kwintowe w dur (tercje w moll harmonicznej, gama na stopniach staccato i legato, tempo umiarkowane i szybkie.

- Gama chromatyczna, pasaże zmniejszone, zwiększone, gama całotonowa

- do 20 etiud o różnorodnych problemach

- gra a'vista

- udział ucznia w koncercie szkolnym lub klasowym

- 20 etiud problemowych

- Duety
- Koncert (całość)
- Sonata lub inna forma cykliczna
- transpozycja
- studia orkiestrowe

Program przesłuchania śródrocznego:

Gama dur i moll (przygotowana) –tercje, kwarty, kwinty, seksty, septymy, biegniki, pasaż, D7 oraz rozłożony w tempie szybkim, legato i non legato

Dwie etiudy o różnych problemach

Dwa utwory z akompaniamentem (w tym jedna większa forma).

Program egzaminu:

Wszystkie gamy do wyboru komisji egzaminacyjnej (losowanie).

Z 10 ostatnio zrealizowanych etiud (dwie wybrane przez ucznia, pozostałe do wyboru komisji)

Koncert

Sonata lub inna forma cykliczna

Jedna mniejsza forma – np. miniatura

KLASA VI

- Gamy: dur i moll , pasaż, pasaż rozłożony, D7, D7 rozłożony, odległości tercjowe, kwartowe, kwintowe, sekstowe, septymowe i oktawy w dur (tercje w moll harmonicznej, gama na stopniach staccato i legato, tempo umiarkowane i szybkie.

Skala chromatyczna, pasaże zmniejszone, zwiększone, skala całotonowa

Wszystkie gamy zgodnie z wymaganiami w klasie VI

- gra a'vista
- 10 etiud problemowych
- Koncert
- Sonata lub inna forma cykliczna np. suita, temat z wariacjami itp.

- Inna forma z akompaniamentem lub solo
- studia orkiestrowe
- transpozycja

Program egzaminu dyplomowego:

Dwie etiudy zróżnicowane problemowo

Gra a'vista

Studia orkiestrowe

Utwory:

- Koncert
- Sonata
- Utwór dowolny

Jeden z utworów wykonany z pamięci

**OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW JAKO ZAMIERZONE UMIEJĘTNOŚCI DO REALIZACJI
W TRAKCIE CAŁEGO ETAPU EDUKACYJNEGO**

Znajomość podstawowych wiadomości z historii instrumentu i umiejętność nazywania poszczególnych części saksofonu oraz umiejętność jego konserwacji i czyszczenia w podstawowym zakresie. Umiejętność rozkładania, składania i samodzielnego strojenia instrumentu.

Opanowanie prawidłowej postawy, właściwego trzymania saksofonu oraz ułożenia rąk. Umiejętność prawidłowego zadęcia oraz swobodnego posługiwania się aparatem oddechowym z uwzględnieniem znaczenia artykulacyjnego języka, warg i mięśni twarzy.

Opanowanie podstaw techniki gry na instrumencie oraz pamięci odtwórczej i wyobraźni muzycznej.

Umiejętność frazowania i operowania podstawowymi sposobami artykulacji. Zgodna z zapisem realizacja metroritmiki, agogiki i dynamiki. Interpretowanie utworu zgodne z jego budową formalną.

Umiejętność samodzielnego i bezbłędnego odczytania tekstu nutowego. Umiejętność prawidłowego grania a vista łatwych utworów w wolnym tempie, z uwzględnieniem precyzji rytmicznej.

Umiejętność samodzielnego opracowania łatwego utworu pod względem techniczno-wykonawczym (oddechy, frazowanie, dynamika, interpretacja). Umiejętność samodzielnej pracy nad utworem. Umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów.

Umiejętność koncentrowania się i pokonywania tremy podczas wykonywania utworu. Posługiwanie się różnymi formami zapamiętywania. Przyswojenie podstawowych elementów obycia estradowego. Umiejętność dokonywania właściwej samooceny wykonania utworu.

Umiejętność gry pod kierunkiem nauczyciela w prostych formach muzykowania zespołowego: unisono, zespoły kameralne instrumentów dętych drewnianych (duety, tria), gra z akompaniamentem.

Opanowanie literatury na saksofon w następującym zakresie: etiudy o zróżnicowanej problematyce technicznej, utwory na saksofon solo i z akompaniamentem, utwory kameralne (duety).

Przygotowanie ucznia do wykonywania zawodu muzyka instrumentalisty w zakresie gry na saksofonie w zespołach muzycznych, do występów solowych oraz kontynuowania studiów muzycznych na poziomie akademickim.

KRYTERIA OCEN SZKOLNYCH

Ocenę celującą (25 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

realizuje program nauczania z klas programowo wyższych, w dużym stopniu sam potrafi rozczytać utwór, interesuje się doborem materiału nauczania,

dużo słucha literatury saksofonowej (nie tylko), klasycznej i jazzowej. udziela się w życiu artystycznym szkoły poprzez występy solowe i zespołowe a jego wykonania charakteryzują się wysokimi walorami artystycznymi.

uczestniczy w kursach, przesłuchaniach i konkursach regionalnych i krajowych (wysoko oceniany przez jurorów). Z każdego występu potrafi określić dobre i złe strony wykonawcze - z wnioskami do realizacji na przyszłość.

Ocenę bardzo dobry (21-24 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

opanował materiał nauczania zgodnie z wymogami programowymi dla danej klasy.

udziela się w życiu artystycznym szkoły poprzez występy solowe i zespołowe a jego wykonania charakteryzują się wysokimi walorami artystycznymi, jest w dużym stopniu samodzielny, szybko reaguje na uwagi nauczyciela, posiada bardzo dobry słuch, poczucie rytmu i predyspozycje manualne.

Ocenę dobry (16-20 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

opanował materiał nauczania przewidziany w programie nauczania w danej klasie, jest samodzielny, reaguje na uwagi nauczyciela, posiada dobry słuch, poczucie rytmu i predyspozycje manualne.

występuje tylko na koncertach szkolnych i klasowych.

Ocenę dostateczny (13-15 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

w małym stopniu, opanował materiał nauczania danej klasy, wykonuje utwory o mniejszym stopniu trudności.

w małym stopniu potrafi rozczytać utwór samodzielnie. Wymaga dużej pomocy nauczyciela, jest mało samodzielny, reaguje na uwagi nauczyciela, posiada przeciętny słuch, poczucie rytmu i predyspozycje manualne.

występy artystyczne ograniczają się do koncertów klasy.
systematycznie uczęszcza na zajęcia.

Ocenę dopuszczający (11-12 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

w małym stopniu opanował program nauczania obowiązujący w danej klasie, jest mało samodzielny, reaguje na uwagi nauczyciela, posiada słaby słuch, poczucie rytmu i predyspozycje manualne.

regularnie uczęszcza na zajęcia

Ocenę niedostateczny (do 10 pkt.) otrzymuje uczeń, który:

nie spełnił wymagań edukacyjnych danej klasy,
nie wykazuje zainteresowania nauką gry na instrumencie